

SESSION GUIDES

Alternative Learning System- Accreditation and Equivalency (ALS-A&E)

Secondary: Communication Skills

Pagbubuod

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Save the Children®

ASCEND-Mindanao
Assistance for the Comprehensive Educational Development of Mindanao

March 2006

Jointly developed by the DepED BALS and the Save the Children Federation under the ASCEND-Mindanao, a program made possible with the generous support of the American People through the USAID.

PAGBUBUOD
Session Guide Bilang 1

I. MGA LAYUNIN

1. Natutukoy ang paksang pangungusap sa talata
2. Naipahahayag ang batayang ideya o kaisipan batay sa paksang pangungusap
3. Naipahahayag ang malikhaing ideya at pasya bunga ng kritikong pag-iisip

II. PAKSA

- a) **Aralin 1:** Pagtukoy sa Batayang Ideya o Kaisipan. pp 9-12

Pangunahing kasanayan sa pakikipamuhay:

Malikhaing pag-iisip, mabisang pakikipagtalastasan, kritikong pag-iisip

- b) **Mga Kagamitan:** mga lumang dyaryo at magasin, maliliit na piraso ng papel, krayola o *highlighter*, tape

III. PAMARAAN

- a) **Panimulang Gawain**

1. Balik-aral

Ipaalala sa mga mag-aaral ang mga tinalakay sa nakaraang modyul sa pamamagitan ng pagtatanong kung anu-ano ang mga natutunan at natatandaan nila. (Ang nakaraang modyul ay tungkol sa pagtukoy sa batayang ideya o kaisipan ng talata o akda.) Isulat sa pisara ang mga mahahalagang punto na ibinigay ng mga mag-aaral.

2. Pagganyak - Laro: *Kuwento sa Basket*

Paraan:

- 1) Maghanda ng 15-20 na maliliit na piraso ng papel. Sa bawat piraso ng papel, sumulat ng isang pangungusap tungkol sa kahit anong bagay. Tiyakin na hindi magkakaugnay ang mga pangungusap. Halimbawa:

- Ang butiki ay isang uri ng hayop na nakatutulong sa tao.
- Malakas ang ulan kahapon.
- Malaki ang naitutulong ng kompyuter sa mga mag-aaral sa aming bayan.
- Ako ay naglalaba tuwing Sabado.

- Nagulat si Aling Rosa sa biglang desisyon ng panganay na anak.
- 2) Ilagay ang mga piraso ng papel sa isang basket. Sabihin sa mga mag-aaral na may kuwento na nakalagay sa basket. Himukin sila na makinig na mabuti upang maunawaan nang lubos ang kuwento. Tumawag ng isang “volunteer” upang basahin isa-isa ang mga piraso ng papel.
  - 3) Pagkatapos ng pagbabasa, tanungin ang mga mag-aaral kung naibigan ba nila ang kuwento. Alamin din mula sa kanila kung ano ang naunawaan nila sa kuwento. (Sa puntong ito, maaaring magtawanan ang mga mag-aaral dahil wala naman talagang kahulugan ang kuwento!)
  - 4) Ibalik ang mga piraso ng papel sa basket. Muling himukin ang mga mag-aaral na alamin ang iba pang mga kuwento sa basket. Sa pagkakataong ito, bumunot ng isang piraso ng papel mula sa basket at basahin ito. Hilingin na ituloy ang kuwento sa pamamagitan ng pagdudugtong ng isang pangungusap dito. Halimbawa:
    - Ang butiki ay isang uri ng hayop na nakatutulong sa tao.
    - Kinakain ng butiki ang mga lamok at iba pang insekto na maaaring magdulot ng sakit sa tao.
  - 5) Hayaang dugtungan ng mga mag-aaral ang pangungusap hanggang makabuo sila ng maikling kuwento na may kinalaman sa butiki at kung paano ito nakatutulong sa tao.
  - 6) Maaaring bumunot ang IM ng isa o dalawa pang piraso ng papel at hayaang bumuo ang mga mag-aaral ng panibagong kuwento batay sa mga pangungusap sa bawat piraso ng papel.
  - 7) Sa pagtatapos ng bawat kuwento, tulungan ang mga mag-aaral na tukuyin kung ano ang paksa o kabuuang kaisipan ng bawat kuwento nila.

b) Panlinang na Gawain

1. Paglalahad

- Pangkatin ang mga mag-aaral. Ipamahagi ang iba’t-ibang kopya ng dyaryo at mga babasahin gaya ng magasin sa bawat pangkat. Hayaan ang bawat pangkat na mamili ng limang “news items” o artikulo mula dito. Ipaalala sa kanila na pumili ng mga artikulo na

may 2-5 na talata lamang. Kung napakahaba ng isang artikulo, maaaring basahin lamang ang limang unang talata nito.

- Bigyan ang mga mag-aaral ng panahon na basahin ang mga “news items” at artikulo. Hayaan na pag-usapan nila ang kanilang mga nabasa at sagutin ang mga tanong na sumusunod:
  - Tungkol saan ang iyong binasa?
  - Ano ang pinakamahalagang kaisipan sa iyong binasa?
- Gamit ang krayola o highlighter, hayaang guhitan o markahan ng mga mag-aaral sa kanilang pangkat ang isang pinakamahalagang pangungusap sa bawat talata o artikulo na kanilang binasa.

2. Pagtatalakayan

- Ilathala sa ibang grupo ang mga minarkahang artikulo. Idikit ang mga ito sa dingding o pisara. Hayaang umikot ang mga mag-aaral sa mga nakalathala na babasahin at bigyang pansin ang mga pangungusap na minarkahan ng kanilang mga kamag-aral. Bago umikot ang mga mag-aaral, ipaalala sa kanila na dapat nilang sagutin ang mga sumusunod na batayang tanong:
  - Saan matatagpuan ang mga pangungusap na minarkahan? Ito ba ay nasa simula, dulo o gitna ng talata?
  - Ano ang isinasaad ng pangungusap? Ito ba ay nagsasabi ng kabuuang kuwento o balita na nakasaad sa talata? Aling salita o mga salita sa pangungusap ang nagdadala ng kaisipan o *main idea*?
  - Magagawa mo bang ilahad sa iyong sariling salita ang paksa ng bawat talata? Ito ba ay katulad ng minarkahan ng iyong mga kamag-aral sa bawat talata?
- Maaaring isulat ang mga tanong sa isang malaking brown na papel at idikit sa dingding o kaya’y ipamahagi ang mga tanong na nakasulat sa isang piraso ng papel.
- Bigyan ng panahon ang mga mag-aaral na talakayin ang kanilang mga obserbasyon sa kanilang grupo.

3. Paglalahat

- Pag-usapan ang mga naitala na obserbasyon sa klase. Hayaang isulat ng bawat pangkat ang kanilang naitala gamit ang mga batayang tanong na kanilang ginamit.

- Habang nag-uulat ang mga mag-aaral, lilikumin ng IM ang mga mahahalagang punto sa kanilang ulat sa pamamagitan ng pagsulat ng mga ito sa pisara gamit ang tsart sa ibaba:

Saan matatagpuan ang mga pangungusap na minarkahan? Ito ba ay nasa simula, dulo o gitna ng talata?	Ano ang isinasaad ng pangungusap? Ito ba ay nagsasabi ng kabuuang ng kwento o balita na nakasaad sa talata?	Aling salita o mga salita sa pangungusap ang nagdadala ng kaisipan o <i>main idea</i> ?	Magagawa mo bang ilahad sa iyong sariling salita ang paksa ng bawat talata? Ito ba katulad ng minarkahan ng iyong mga kamag-aral sa bawat talata?

4. Pagpapahalaga

- Subuking ipaunawa sa mga mag-aaral ang kahalagahan ng aralin sa pamamagitan ng paglikom ng kanilang opinyon kung ano ang epekto sa buhay at pakikipagkapwa-tao kapag ang isang tao ay may kakulangan ng kakayahan sa pagtukoy ng mga paksang pangungusap sa isang aktwal na pananalita o babasahin, halimbawa ay sa isang miting.
- Ipakita ang isang larawan ng isang pagpupulong ng mga tao kung saan ang namumuno ay nagsasalita. Makikita sa larawan na hindi masaya ang mga nakikinig dahil hindi nila nauunawaan ang sinasabi ng namumuno. Maaring ang ilan ay nakasimangot, mukhang nalilito, inaantok at walang interes. Makikita ang mga tandang pananong sa taas ng kanilang ulo bilang simbolo ng kalituhan.

- Maaring isulat ng IM o kaya ng mga mag-aaral ang mga sagot sa pisara gamit ang isa o dalawang salita lamang. Mga halimbawa ng sagot: magulong miting, walang pagkaunawa at iba pa.

5. Paglalapat

- Pabuksan ang Modyul sa pahina 11. Subuking sagutin ang gawain sa “Magbalik Aral Tayo”. Basahin ang tatlong talata at salungguhitan ang mga paksang pangungusap sa bawat talata. Subukin ding ipahayag sa sariling salita ang paksa ng buong talata.
- Gamit ang mga inirekord na patalastas mula sa radyo at telebisyon (na may haba na 45 segundo hanggang 1 minuto ang bawat isa), hayaang pakinggan ng mga mag-aaral ang rekord ng 2-3 beses. Ipatukoy sa mga mag-aaral ang mga paksang pangungusap at batayang ideya o kaisipan.

IV. PAGTATAYA

- 1) Bilang indibidwal na gawain, hayaang pumili ang bawat mag-aaral ng isang babasahin mula sa mga dyaryo at magasin. Ipatukoy sa kanila ang paksang pangungusap at batayang ideya o kaisipan sa kanilang napiling babasahin. Pag nakatapos na ang lahat, hayaang bumuo ng magkakapareha at pag-usapan ang kanilang ginawa. Likumin ang mga talatang minarkahan ng mga mag-aaral.

V. KARAGDAGANG GAWAIN

- 1) Magpakolekta ng mga pamphlet, poster o anumang babasahin o anunsiyo na may kabuluhan sa mga mag-aaral mula sa mga opisina ng gobyerno o anumang ahensiya sa lugar gaya ng DOST, DSWD, Health Center. Ipabasa sa kanila ang isa o dalawa sa mga ito at subuking tukuyin ang mga paksang pangungusap sa mga babasahin.
- 2) Ipadala ang mga babasahing ito sa muling pagtitipon upang makita ng mga kaklase at mapag-usapan. Ito rin ay mabisang paraan para maibahagi ang mga mahahalagang impormasyon sa barangay o sa komunidad. 😊

PAGBUBUOD
Session Guide Bilang 2

I. MGA LAYUNIN

1. Natutukoy ang mga mapagpatibay na pangungusap na mas magpapalinaw sa batayang ideya o kaisipan ng talata
2. Naisusulat ang mga mapagpatibay na pangungusap
3. Naipahahayag ang malikhaing ideya at pasiya bunga ng kritikong pag-iisip

II. PAKSA

- a) **Aralin 2:** Mga Mapagpatibay na Pangungusap ng Batayang Ideya o Kaisipan, pp. 13-17

Pangunahing kasanayan sa pakikipamuhay:
Malikhaing pag-iisip, mabisang pakikipagtalastasan

- b) **Mga Kagamitan:** brown paper, markers, tape, bond paper

III. PAMARAAN

a) Panimulang Gawain

1. Balik-aral/Pagganyak

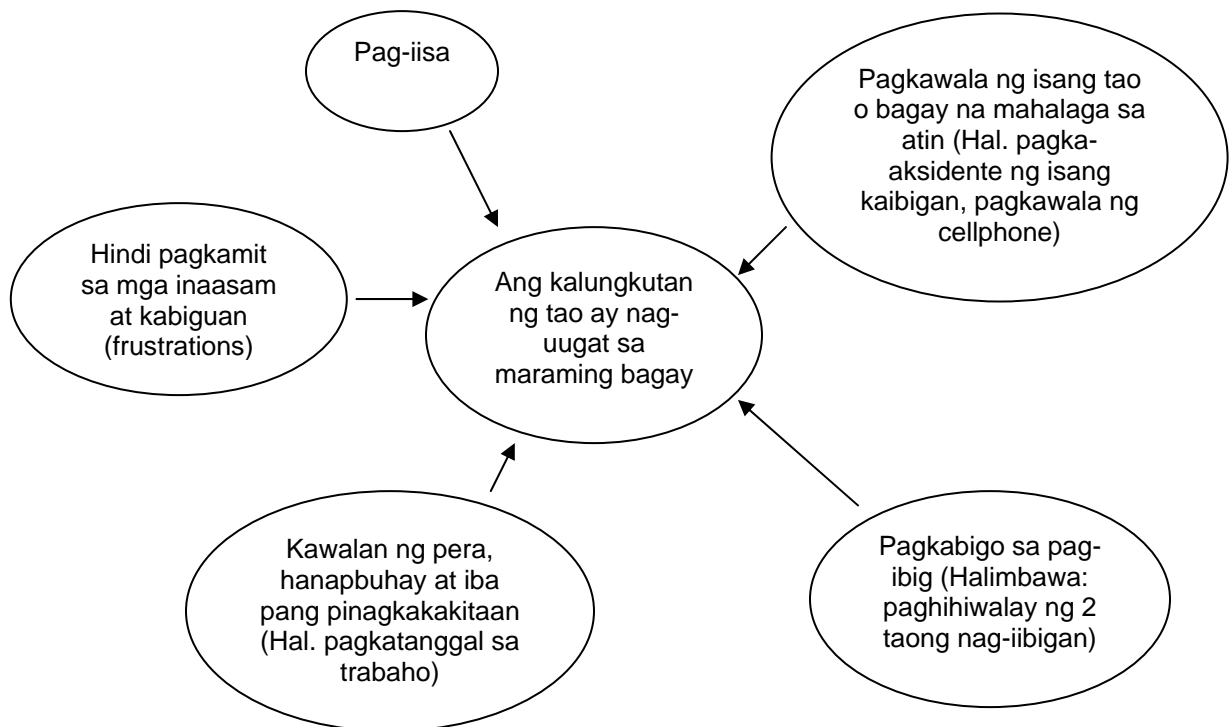
- Kumustahin ang mga mag-aaral. Magbalitaan gamit ang mga anunsiyo o balita na kanilang nilikom bilang takdang aralin nang nakaraang sesyon.
- Ipaulat ang ilang balita o patalastas sa ilang mag-aaral. Ipatukoy ang mga paksang pangungusap at batayang ideya na ginamit sa mga baita at anunsiyo.

b) Panlinang na Gawain

1. Paglalahad

- Maghanda ng “template” ng *semantic web* para sa gawaing ito.
- Lagumin ang mga kaisipan ng mga mag-aaral tungkol sa mga posibleng ugat ng kalungkutan ng tao.
- Ipasulat ang paksang pangungusap o batayang ideya sa gitna ng web na: “Ang kalungkutan ng tao ay nag-uugat sa maraming bagay”.

- Itanong: “Ano sa palagay ninyo ang ugat o nagiging sanhi ng kalungkutan ng isang tao?”.
- Sa bawat tukuyin ng mga mag-aaral na ugat o sanhi ng kalungkutan, hingan sila ng kaukulang halimbawa.
- Halimbawa ng mabubuong semantic web ay ang nasa ibaba:

2. Pagtatalakayan 1

- Ipabasa sa isang “volunteer” ang mga naitala sa *semantic web*.
- Ipasuri ang mga ideya sa pamamagitan ng sumusunod na mga tanong:
  - Ang mga pangungusap ba ay nagpapatibay sa nais ipaliwanag ng batayang kaisipan o paksang pangungusap?
  - Naging buo at malinaw ba sa inyo ang batayang ideya o kaisipan dahil sa mga ideya at halimbawabg idinagdag? Bakit?

- Ipakilala sa mga mag-aaral na ang mga pangungusap at detalye na kanilang idinagdag para tumibay ang batayang ideya ay tinatawag na “mapagpatibay na pangungusap” o “*supporting sentences*” sa Ingles. Ipaalam sa kanila na ang mga ito ang nagsusuhay o sumusuporta sa paksang pangungusap. Nagpapalawig at naipaliliwanag ng mga ito ang paksa.
- Hikayatin ang mga mag-aaral na ibigay ang buod ng mga ideyang nalagom.

Pagtatalakayan 2

- Pabuksan ang Modyul sa pahina 13.
- Ipabasa ang talata tungkol sa mga siyentipikong eksperimento.
- Ipatukoy ang mga mapagpatibay na pangungusap gamit ang semantic web sa pisara.

Pagtatalakayan 3

- Pabuksan ang Modyul sa pahina 14 at 15 sa mga bahagi na “Subukan Natin Ito”. Ipabasa ang mga talata at ipatukoy ang paksang pangungusap at mga pangungusap na nagpapatibay dito sa bawat talata. Ang mga talata ay pinamagatang:

“Puno” at
“Bampira”

(Mas mabuti kung isusulat sa brown paper ang mga talata upang sabay-sabay na maituon ng mag-aaral ang atensiyon sa pagtutukoy.)

- Ipatukoy rin ang mga pangungusap na hindi nagpapatibay sa batayang ideya sa bawat talata.
- Talakayin kung bakit hindi isinama ang mga ito.
- Hikayatin ang mga mag-aaral na ibigay ang buod ng bawat talata sa sariling nilang salita.

3. Paglalahat

- Ipabasa ang bahagi ng “Tandaan Natin” sa pahina 17.
- Himukin ang mga mag-aaral na ipaliwanag ang tungkulin na ginagampanan ng mga mapagpatibay na pangungusap o *supporting sentences* sa isang talata. Ang mga ito ay ang mga sumusunod:
  - Nililinaw at pinatitingkad ng mga mapagtibay na pangungusap ang nais ipagdiin ng paksang pangungusap o ng batayang ideya at kaisipan.
  - Nakatutulong ang mga mapagtibay na pangungusap na sumusuhay sa paksang pangungusap sa mismong pagsusulat ng buo at masinop na buod.
- Ipatala ang mga ito sa kanilang notebook.

4. Pagpapahalaga

- Ipatala sa journal ng mga mag-aaral ang kahalagahan ng aralin sa pamamagitan ng pagpuno sa mga sumusunod na pangungusap:

Mahalaga sa akin ang araling ito dahil _____.

Magagamit ko ang araling ito sa _____.

Ibabahagi ko ang araling ito _____.

5. Paglalapat

- Papiliin ang mga mag-aaral ng isang paksang pangungusap o batayang ideya mula sa mga sumusunod:
  - Ang lungkot at saya ng pagiging ina (ama o anak)
  - Mga benepisyo sa tao ng sapat na tulog at pahinga
  - Mga paraan ng pagpawi sa pagod
  - Mga hirap at ginhawa na dulot ng tag-ulan
- Hikayatin sila na magtala ng limang mapagpatibay na pangungusap gamit ang *semantic web*.
- Ipabahagi sa ilang “volunteers” ang kanilang tala sa klase.

IV. PAGTATAYA

- Ipagawa ang “Alamin Natin ang Iyong Natutuhan” sa pahina 16-17 ng Modyul. Basahin ang 2 talata. Ang isa ay tungkol sa mga bulaklak at ang isang talata ay may kinalaman sa pagsusulat.

- Itala ang paksang pangungusap, mga mapagpatibay na pangungusap at buod. Gamitin ang tsart na ito:

Talata	Mga Bulaklak	Pagsusulat
Pamagat		
Paksang pangungusap		
Mga mapagpatibay na pangungusap		
Buod		

V. KARAGDAGANG GAWAIN

- Hikayatin ang mga mag-aaral na subuking magbasa ng mga mas mahahabang teksto na may 3-6 na talata.
- Ipatukoy ang mga paksang pangungusap at mga mapagpatibay na pangungusap sa bawat talata.
- Ipatala ang buod ng buong teksto.

PAGBUBUOD
Session Guide Bilang 3

I. MGA LAYUNIN

1. Nakasusulat ng masinop na pagbubuod batay sa balangkas
2. Naipahahayag ang malikhaing ideya at pasiya bunga ng kritikong pag-iisip

II. PAKSA

- a) **Aralin 3:** Masinop na Pagbubuod Batay sa Balangkas, pp. 18-23

Pangunahing kasanayan sa pakikipamuhay:

Malikhaing pag-iisip, mabisang pakikipagtalastasan

- b) **Mga Kagamitan** : *brown paper*, markers, *tape*, *bond paper*, mga tsart ng pagbabalangkas

III. PAMARAAN

a) Panimulang Gawain

1. Balik-aral/ Pagganyak

- Pumili ng isang mag-aaral na mamumuno sa pagpapaawit ng mga masisiglang awitin.
- Hikayatin ang ilang “volunteers” na ibahagi ang kanilang takdang aralin. (Ang mga mag-aaral ay aatasan na bumasa ng teksto na may 3-6 na talata at tutukuyin ang paksang pangungusap, mga mapagpatibay na pangungusap at buod.

b) Panlinang na Gawain

1. Paglalahad : *Modelling*

- Isulat sa isang *brown paper* ang balangkas ng kuwento na “Ang mga Hunyango” na matatagpuan sa pahina 18 ng Modyul.

Pamagat:	"Ang mga Hunyango"
A. Batayang Ideya ng unang talata:	Pabago-bago ang kulay ng mga hunyango upang bumagay sa uri ng kanilang pinagpupugaran.
1. Mapagpatibay na pangungusap	Nagkukulay-luntian sila kapag nakalulan sa luntian ding dahon.
2. Mapagpatibay na pangungusap	Nagkukulay-kalawang sila kapag nanunulay sa kulay kalawang ring sanga.
B. Batayang Ideya ng pangalawang talata:	Kakaiba rin ang kilos ng mga hunyango.
1. Mapagpatibay na pangungusap	Napahahaba nila ang kanilang dila.
2. Mapagpatibay na pangungusap	Mabilis nilang napakikiwal ang sari-sariling dila sa paghuli ng kulisap.
K. Batayang Ideya ng pangatlong talata:	Kakatwa kung gumana ang mga mata at buntot ng mga hunyango.
1. Mapagpatibay na pangungusap	Sa iisang tinginan, magkasabay nilang nakikita ang dalawang magkahiwalay na direksiyon.
2. Mapagpatibay na pangungusap	Nakatutulong sa pagapang na pag-akyat ang kanilang buntot na nakapulupot sa mga sanga.

2. Pagtatalakayan

- Gamit ang modelo, ipatalakay sa mga mag-aaral ang mga bahagi ng balangkas.
  - Pamagat
  - Batayang ideya o paksang pangungusap
  - Mga mapagtibay na pangungusap
- Ipabasa ang balangkas. Talakayin ang kuwento batay sa mga sumusunod na tanong:
  - Tungkol saan ang akda?
  - Ano ang tatlong bagay na binanggit tungkol sa hunyango?

- Batay sa balangkas, ibuod ang mga nalaman mo tungkol sa mga hunyango.
- Ipasubok sa mga mag-aaral na gumawa ng sariling balangkas.
- Ipabasa ang akda na pinamagatang “Mas Makapangyarihan Ang Lalaki” sa pahina 21.
- Pangkatin ang mga mag-aaral na may 3-4 na kasapi bawat pangkat.
- Maghanda ng isang balangkas na blangko.
- Gamit ang modelong balangkas, papunan ang bawat bahagi nito ng mga detalye mula sa binasang artikulo.

Pamagat:	“Mas Makapangyarihan Ang Lalaki”
A. Batayang Ideya ng unang talata:	
1. Mapagpatibay na pangungusap	
2. Mapagpatibay na pangungusap	
B. Batayang Ideya ng pangalawang talata:	
1. Mapagpatibay na pangungusap	
2. Mapagpatibay na pangungusap	
K. Batayang Ideya ng pangatlong talata:	
1. Mapagpatibay na pangungusap	
2. Mapagpatibay na pangungusap	

- Bilang gabay sa pagtukoy ng mga paksang pangungusap o batayang kaisipan sa bawat talata, ibigay ang batayang tanong na:
  - Sa ilang dahilan iginigiit na ang mga lalaki ay mas makapangyarihan? Ano ang mga dahilang ito?
- Ilathala ang pinunan na balangkas ng mga pangkat at ipaulat ito sa mag-aaral.

3. Paglalahat

- Sumangguni sa pahina 22 sa bahagi ng “Tandaan Natin”.

- Ipatukoy kung anu-ano ang nilalaman ng balangkas.

Ito ay naglalaman ng:

- paksang pangungusap,
  - batayang ideya,
  - at mga mapagpatibay na pangungusap.
- na hinati-hati sa ilang bilang o bahagi.

- Ipatukoy kung ano ang kahalagahan ng paggamit ng balangkas.

- Ito ay ginagamit upang mapadali at maging masinop ang pagsulat ng buod

4. **Pagpapahalaga**

- Ihalintulad ang balangkas sa isang kabinet o “drawer” na pinaglalaman ng mga damit at iba pang gamit.
  - Ang kabinet ay nahahati sa mga lalagyan o “compartments” upang maayos na maisalansan ang mga damit.
  - Kagaya ng kabinet, ang balangkas ay nagsisilbing “organizer” ng mga ideya upang maging mas masinop at madali ang pagsusulat ng buod.
- Isulat ang nabuong pagpapahalaga sa balangkas.

5. **Paglalatap**

Indibidwal na gawain:

- Pabuksan ang Modyul sa pahina 22.
- Ipabasa ang artikulo na pinamagatang, “Nakabibighani ang Hawaii”.
- Hayaang gumawa ng kanya-kanyang balangkas ang bawat mag-aaral gamit ang malinis na papel.
- Hayaang ihambing ang mga sagot nila sa kanilang katabi at sa klase.
- Ipawasto ang balangkas kung mayroon mang pagkakamali ang ilan sa mga mag-aaral.

IV. PAGTATAYA

- Gamit ang iwinastong balangkas, ipatala ang buod ng lathalain na “Nakabibighani ang Hawaii”, sa sariling salita ng mga mag-aaral.
- Ipapaliwanag sa 3-5 na pangungusap kung paano nakatutulong ang ginawang balangkas sa masinop at madaling pagsusulat ng buod.
- Ipapasa ang mga sagutang papel para sa kaukulang iskor na ibibigay ng IM.

V. KARAGDAGANG GAWAIN

- Hikayatin ang mga mag-aaral na patuloy na bumasa ng mga akda at lathalain mula sa diyaryo, magasin at aklat.
- Himukin ang mga ito na magsanay pang lalo sa pagbuo ng balangkas.
- Ipaalala na ang paggamit ng balangkas ay makatutulong sa mga praktikal nilang gawain sa araw-araw kagaya ng paggawa ng report sa trabaho, tala ng mga pangyayari sa buhay at iba pa.

PAGBUBUOD
Session Guide Bilang 4

I. MGA LAYUNIN

1. Nakagagamit ng mga mapag-ugnay na salita sa pagbubuod
2. Naipahahayag ang malikhaing ideya at pasiya bunga ng kritikong pag-iisip.

II. PAKSA

- a) **Aralin 4:** Paggamit ng mga Mapag-ugnay na Salita sa Pagbubuod, pp. 24-27

Pangunahing kasanayan sa pakikipamuhay:
Malikhaing pag-iisip, mabisang pakikipagtalastasan

- b) **Mga Kagamitan:** brown paper, markers, tape, mga piraso ng papel, mga larawan

III. PAMARAAN

a) Panimulang Gawain

1. Balik-aral

- Sandaling magbalik-tanaw sa natapos na aralin sa paggamit ng balangkas sa pagbubuod.
- Hikayatin ang ilang mag-aaral na magbahagi ng mga karansan nila kung saan ay nagamit nila sa praktikal na bagay ang paggamit ng balangkas.

2. Pagganyak: Laro – “Group yourselves according to...”

Paraan:

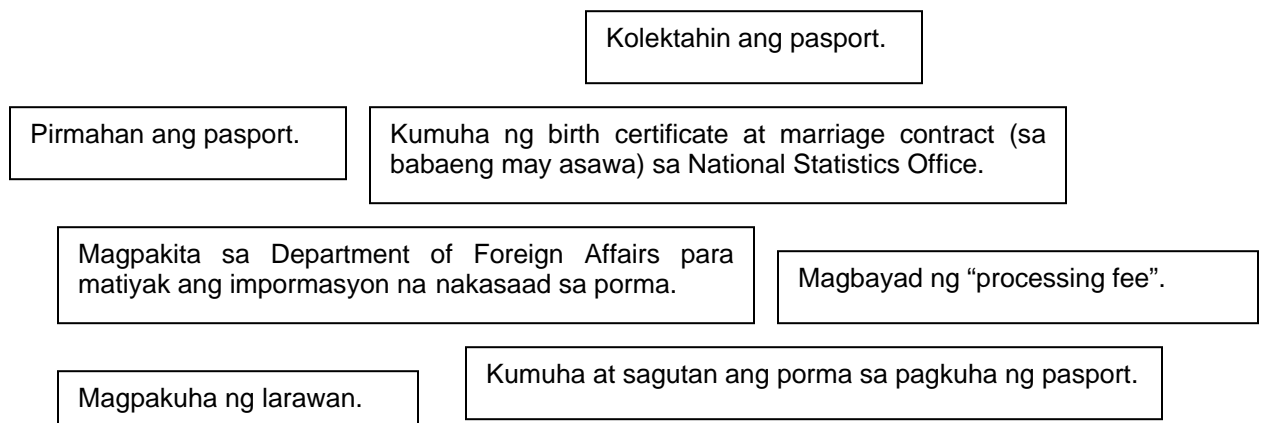
- Pangkatin ang mga mag-aaral sa 2.
- Hayaan silang magpabilisan sa paglinya at pag-aayos ng mga sarili ayon sa batayan na ibibigay ng IM.
- Halimbawa, sasabihin ng IM: “layos ang inyong mga sarili ayon sa taon ng inyong kapanganakan, mauuna ang pinakabata”.
- Kapag sinabi ng IM na “Go!”, mag-uunahan ang mga pangkat na sundin ang batayan sa paglinya.

- Ang unang makasunod nang wasto sa batayan ay bibigyan ng puntos. Ang makakukuha ng mas maraming puntos ang mananalo.
- Ang ilan sa mga batayan ng maaaring gamitin sa laro ay pagkakasunod-sunod ayon sa:
  - dami ng anak o kapatid
  - buwan ng pagsali sa learning group
  - haba ng buhok
  - dami ng kulay sa damit na suot, at iba pa
- Ang layunin ng laro ay upang maipamulat sa mga mag-aaral na ang pagsasaayos at wastong pagsusunod-sunod ng anumang bagay ay mahalaga.
- Idugtong ang punto ng aralin na may kinalaman sa mga salita na ginagamit sa pag-uugnay o “pagse-sequence” kagaya ng una, pangalawa, panghuli at iba pa.

b) Panlinang na Gawain: *Puzzle*

1. Paglalahad

- Maghanda ng mga maliliit na piraso ng papel na naglalaman ng mga hakbang kung paano gawin ang isang bagay. Halimbawa :
  - paano magsaing
  - paano kumuha ng pasport
  - paano magtanim ng palay, at iba pa.
- Halimbawa ng isang set ng mga hakbang ay ang mga sumusunod:

- Ilagay ang bawat set ng mga hakbang o pamaraan sa isang enblop at ipamahagi sa mga pangkat ng mag-aaral.

- Pahulaan sa mga pangkat ang tamang ayos at pagkakasunod-sunod ng mga hakbang. (Dahil ang mga hakbang ay hindi nagsasaad ng mga salitang pang-ugnay, tiyak na mahihirapan ang mga mag-aaral sa pag-aayos at pagsusunod-sunod ng mga hakbang.)
- Ipaayos ang mga hakbang sa mesa o sa dingding gamit ang tape.

2. **Pagtatalakayan**

- Ipaulat ang naiayos na mga hakbang sa mga mag-aaral.
- Habang nag-uulat, isusulat ng IM sa pisara ang mga ginamit na salita na nag-uugnay sa mga hakbang at pamamaraan. Halimbawa ng mga ito ay: una, pangalawa, pagkatapos, susunod, una sa lahat, panghuli, at iba pa.
- Ipaalam sa mga mag-aaral na ang mga naitala na salita sa pisara ay mga salitang pang-ugnay dahil ang mga ito ang nag-uugnay sa mga hakbang na isinaayos nila.
- Pabuksan ang Modyul sa pahina 24. Iparinig sa mga mag-aaral ang tape Segment # 4, Side B na pinamagatang “Pag-aahit ng Aking Balbas”. Maaari rin na ipabasa ito.
- Ipatukoy ang mga pang-ugnay na salita na ginamit sa akda. Ipatukoy din ang paksa ng talata at ipabigay ang buod nito.
- Ipagawa rin ang pangalawang talata sa pahina 25.
- Himukin ang mga mag-aaral na ipaliwanag kung ano ang halaga ng pang-ugnay na mga salita sa pagtukoy ng batayang ideya o kaisipan.
- Hayaang ipaliwanag rin nila kung paano nakatutulong ang mga salitang ito sa pagsusulat ng buod.

3. **Paglalahat**

- Ipabasa ang 3 punto na dapat tandaan ng mga mag-aaral sa pahina 27 ng Modyul. Ang mga ito ay ang mga sumusunod:
  - Tinatawag na pang-ugnay ang mga salitang, una, ikalawa, ikatlo, ikaapat, kasunod o sunod, pagkatapos o tapos, at kahulihan o sa huli, pinakahuli at iba pa.
  - Pinamamayani ng mga mapag-ugnay na salita ang kaisahan ng mga pangungusap sa talata.

- Napadadali ng mga mapag-ugnay na salita ang pagsulat ng buod.

4. Pagpapahalaga

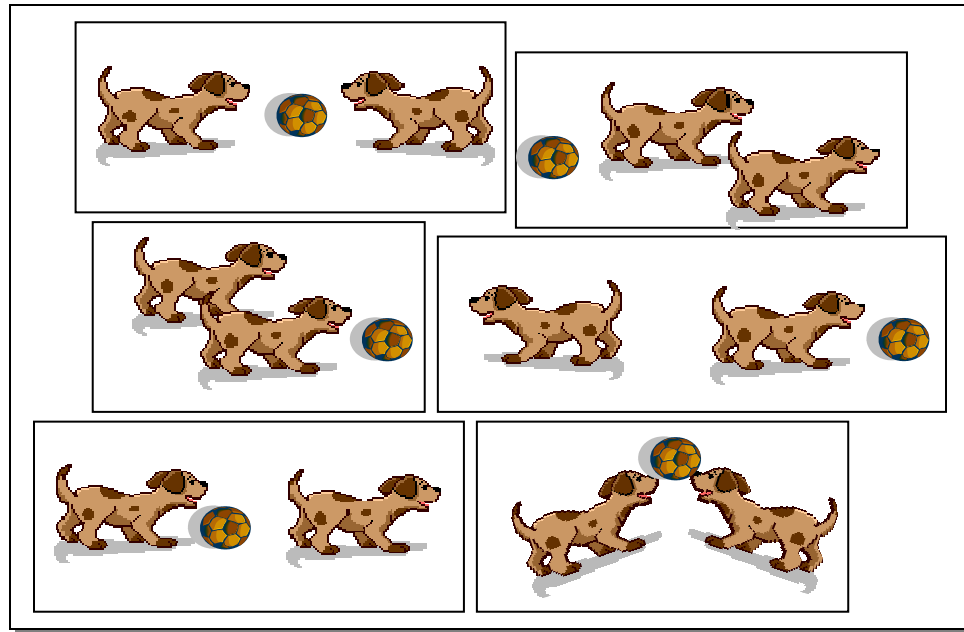
- Magbigay ng isang sitwasyon kung saan ang isang babasahin o isang tao na nagsasalita ay wala o hindi gumagamit ng mga mapag-ugnay na salita.
- Halimbawa, sa isang tanggapang pambayan kung saan ang anunsiyo sa mga pagkakasunod-sunod na daloy ng pila ay hindi ginamitan ng pang-ugnay na salita.
- Ipalagay na ang mga mag-aaral ay nasa sitwasyon na iyon, tanungin sila kung ano ang gagawin at mararamdaman nila sa ganoong pagkakataon.
- Ipatukoy ang mga suliranin na maaaring maging bunga ng kawalan ng maliwanag na anunsiyo sa pamamagitan ng paggamit ng mapag-ugnay na mga salita.

5. Paglalapat

- Batay sa talakayan at sa mga halimbawa na ginawa, ipasubok ang gawain sa “Subukan Natin Ito” sa pahina 25 ng Modyul.
- Ipabasa ang 2 talata at ipatukoy ang mga mapag-ugnay na salita at buod ng bawat isa.
- Buuin ang mga opinyon at paliwanag ng mga mag-aaral.

IV. PAGTATAYA

- Gamit ang anim na larawan sa ibaba, ipaayos ang mga ito ayon sa ibig ng mga mag-aaral.
- Hayaang gawan nila ito ng kuwento gamit ang mga mapag-ugnay na salita.
- Isulat ang kuwento sa isang malinis na papel at bigyan ng kaukulang pamagat.

V. KARAGDAGANG GAWAIN

- Hikayatin ang mga mag-aaral na bumasa ng isang kuwento.
- Ipatala sa kanila ang mga tauhan at buod ng kuwento.
- Paghandain ang mga mag-aaral ng pagbabahagi ng kanilang kuwento sa susunod na sesyon.

PAGBUBUOD
Session Guide Bilang 5

I. MGA LAYUNIN

1. Natutukoy ang iba't ibang salik ng kuwento
2. Naibabalangkas ang mga salik ng kuwento
3. Nagagamit ang mga salik ng kuwento sa pagsulat ng buod
4. Naipahahayag ang malikhaing ideya at pasiya bunga ng kritikong pag-iisip at naiuugnay ang mga ito sa praktikal na buhay

II. PAKSA

- a) **Aralin 5:** Pagbubuo ng Kuwento, pp 28-40

Pangunahing kasanayan sa pakikipamuhay:

Malikhaing pag-iisip, mabisang pakikipagtalastasan

- b) **Mga Kagamitan:** *brown paper, markers, tape*, mga piraso ng papel, mga larawan

III. PAMARAAN

a) Panimulang Gawain

1. Balik-aral/ Pagganyak: “Teks” Card Story

- Maghanda ng mga maliliit na *picture cards*. Maari rin itong mabili sa mga tindahan ng laruang pambata.
- Pangkatin ang mga mag-aaral sa tatlo.
- Hilingin ang mga mag-aaral na tumayo, bumuo ng bilog na magkakaharap.
- Isasabog ng IM ang mga cards sa buong klase.
- Kailangang sikapin ng bawat pangkat na makakuha ng 10 cards.
- Sa pamamagitan ng mga larawan sa card, bubuo ang mga mag-aaral ng kuwento. Maaaring 2 cards ay hawakan at ikuwento ng bawat kasapi sa pangkat.
- Pagkatapos ng laro, palakpakan ang bawat pangkat.
- Ipatukoy ang kahalagahan na napulot sa munting gawain.

b) Panlinang na Gawain

1. Paglalahad: Role play

- Humiling ng ilang “volunteers” na mga mag-aaral para sa pagsasadula sa klase.
- Ihanda ang mga pangkat sa maikling pagsasadula ng mga popular na kuwento sa panitikan kagaya ng *“Florante at Laura”* o kaya ay *“Romeo at Juliet”*.
- Maghanda ng maikling balangkas bilang batayan ng mga magsasadula. Halimbawa:

Romeo at Juliet

1. Magkikilala sina Romeo at Juliet sa isang piging.
2. Magkakaibigan sina Romeo at Juliet ngunit tutol ang kanilang mga magulang.
3. Magpapakamatay si Juliet.
4. Magpapakamatay din si Romeo.
5. Walang mangyayari sa pag-ibigan nila.
6. Malulungkot ang buong palasyo.

- Bigyan ng sapat na panahon ang mga “volunteers” na maghanda para sa dula-dulaan. Samantalang ang iba na hindi kasali ay hayaang tumulong sa pagsasaayos ng mga “costume” at ibang kagamitan.
- Pagkatapos ng dula-dulaan, pasalamatan ang lahat ng nagsiganap.

2. Pagtatalakayan

- Talakayin ang pagsasadula ng *“Romeo at Juliet”*.
- Pabuksan ang Modyul sa pahina 28-29 na nagsasaad ng mga salik o bahagi ng kuwento.

- Isa-isang pag-usapan ang mga salik o bahagi ng kuwento at ipatukoy ang mga ito sa dula na ipinakita ng klase. Tukuyin at talakayin ang mga sumusunod:
  - Tagpuan (sa malayong kaharian)
  - Tauhan (sina Romeo at Juliet)
  - Banghay
    - *Panimula o pambungad na tagpo* (Magkakakilala sina Romeo at Juliet sa isang piging.)
    - *Panloob na tugon* (Magkakaibigan sina Romeo at Juliet ngunit tutol ang kanilang mga magulang.)
    - *Mga pagtatangka* (Magpapakamatay si Juliet.)
    - *Resulta* (Magpapakamatay din si Romeo.)
    - *Kinalabasan* (Walang mangyayari sa pag-ibig nila.)
    - *Reaksiyon* (Malulungkot ang buong palasyo.)
- Iparinig ang A&E Tape Segment # 7, Side B na pinamagatang “Ang Uwak”. Maaari ring ipabasa ito sa pahina 29-30 ng Modyul.
- Sa tulong ng mga tsart sa Modyul, ipasuri sa mga mag-aaral ang mga salik o bahagi ng kuwento ng uwak.
- Sa dulo ng gawain, himukin ang mga mag-aaral na ibigay ang buod ng kuwento sa kanilang sariling salita.
- Pag-usapan ang 2 pagsusuri ng mga bahagi ng kuwento na ginawa ng mga mag-aaral. Ipatalakay ang mga kaalaman sa “Pag-isipan Natin Ito” sa pahina 31.
- Ipakopya sa talaan ng mga mag-aaral ang mga mahahalagang punto na nakasaad dito.

3. **Paglalahat**

- Batay sa mga halimbawa ng pagsusuri ng kuwento, ipatukoy ang mga salik o bahagi ng kuwento.
- Pabigyang paliwanag rin kung paano makatutulong sa pagbubuod ang kaalaman tungkol sa mga salik o bahagi ng kuwento.

- Sumangguni sa pahina 36 sa “Tandaan Natin” kung hind nakatitiyak sa mga sagot.

4. **Pagpapahalaga**

- Hikayatin ang mga mag-aaral na magbahagi ng mga opinyon at damdamin tungkol sa kahalagahan ng aralin sa praktikal na buhay nila.
- Ipatukoy rin ang mga positibong kinalabasan sa buhay nila ang mga kaalaman sa masinop at wastong pagbubuod. Ipakuwento kung paano ang kasanayan at kaalaman sa pagbubuod ay nagagamit nila sa pang araw-araw na buhay. (Sa puntong ito, maaaring marami na silang kasanayan dahil ito na ang panglima at huling aralin.)
- Buuin ang naibigay nilang kahalagahan sa mga natutuhan sa araling ito.

5. **Paglalapad**

- Pangkatin ang mga mag-aaral sa 2.
- Sa bawat pangkat, ipagawa ng tulong-tulong ang pagbabalangkas at pagbubuod ng mga kuwento sa pahina 31 at 33.
- Italaga sa Pangkat 1 ang kuwento na pinamagatang “Ang Natutuhang Aral ni Bubuwit”. Ang kuwento naman na “Ang Kuwago at ang Tariktik” ay italaga sa Pangkat 2.
- Hayaang magpalitan ng balangkas ang 2 pangkat. Ipasuri ang kanilang tala sa pamamagitan ng paghahambing sa “Batayan sa Pagwawasto” sa huling bahagi ng Modyul.
- Ipaliwanag sa klase kung may mga pagkakamali sa mga sagot at ipawasto ang mga ito.

IV. **PAGTATAYA**

- Ipagawa ang anim na gawain sa pahina 36-40 ng Modyul.
- Gawing mas madali ang pagtataya sa pamamagitan ng pagkopya sa *copying machine* ng mga talasagutan sa module upang maipamahagi ang mga ito sa bawat mag-aaral.

- Dahil may kahabaan ang mga gawain, maaari itong hatiin sa dalawang magkakasunod na pagtitipon. Maaari rin na magtalaga ng isang pagtitipon para lamang sa pagsusulit.
- Mahalaga na ipasubok ang lahat ng gawain dahil susukat ito sa kabuuan ng kaalaman ng mag-aaral sa Modyul na may kinalaman sa pagbubuod.
- Ipahambing ang mga kasagutan sa “Batayan sa Pagwawasto” sa huling bahagi ng Modyul.

V. KARAGDAGANG GAWAIN

- Hikayatin ang mga mag-aaral na ugaliin ang pagbabasa ng mga iba’t ibang babasahin, maging prosa man o tula.
- Himukin sila na ugaliin rin na sikapang ibigay ang buod ng kanilang mga binasa sa lahat ng pagkakataon sa pamamagitan ng pagbabahagi ng mga kuwento at halagahan sa kanilang mga mahal sa buhay at kaibigan.